

JAN ŠERÝCH

COKOLI

GALERIE KABINET T., ZLÍN

Jan Šerých (1972) vstoupil na scénu současného českého umění v druhé polovině 90. let jako člen skupiny Bezhlavý jezdec (společně s Josefem Bolfem, Jánem Mančuškou a Tomášem Vaňkem). Jedno z nejvýraznějších generačních uskupení posledního čtvrtstoletí je příznačné tím, že vůle pracovat a především vystavovat v kolektivu nebyla dána blízkostí individuálních formálních přístupů, ale spíše shodnými postoji k umění a životu vůbec. Samostatně se Jan Šerých začal prosazovat od začátku minulé dekády a na české scéně dnes patří k nejvýraznějším představitelům tendence, která bývá někdy označována jako „romantický konceptualismus“.

Jan Šerých svou práci staví na výrazné redukci umělecké formy, jedním z leitmotivů jeho tvorby je text (případně netextové znakové systémy). S oblibou rovněž využívá jazyka výtvarného minimalismu. Co jeho konceptualismus činí „romantickým“ (a často také výrazně ironickým), je fakt, že za minimální nebo textovou formou se skrývají často emocionálně nabitě obsahy. Ty mohou být spojeny s odkazy směrem k popkultuře (k popové skupině ABBA nebo ke Kubrickovu filmu *Shining*), ale také k intimnějšímu, osobnímu prožitku. Výše řečené platí i pro výstavní projekt *Cokoli*, který Šerých připravil pro zlínskou galerii Kabinet T.

Práce, které zde Šerých představuje (od pohyblivého obrazu – animace, přes malbu až po instalaci) sjednocuje motiv nesnadného nebo nahodilého přiřazení významu, který se odráží i v názvu výstavy, Úsilí dobrat se jednoznačného nebo toho „pravého“ smyslu může narážet na celou řadu překážek, ať už jsou dány tím, že je sdělení záměrně šifrováno, tím, že hladina „informačního šumu“, která je doprovází, je příliš vysoká, nebo jednoduše tím, že mluvčí má k otevřenosti a nejednoznačnosti významu svého sdělení pozitivní vztah. Úsilí porozumět, uvidět (nebo uslyšet) něco „za“ obrazem může přivést pozorného diváka až na tenkou hranici, za kterou racionální umdlévá a otevírá prostor pro imaginaci a někdy také blouznění.

10) MDLOBA

Nic nedokáže nadělat větší starosti než myšlení, které samo sobě uniká, než myšlenky, které uletí, které zmizí, jen napůl zformované, ale již rozzírané zapomnětlivostí, nebo utíkají tam, kde je již nedokážeme ovládnout. Jsou to nekonečné variability, jejichž objevování se a mizení spolu souvisí. Jsou to nekonečné rychlosti, které se slévají do nehybnosti bezbarvého...

- Gilles Deleuze & Félix Guattari

6) WYSIWYG

(What You See Is What You Get)

V polovině 60. let Frank Stella o svých obrazech prohlásil: „to, co vidíte, je to, co vidíte“. Tento tautologický výrok byl přesně mířenou střelou, která měla za úkol jedině: odkouzlit abstraktní malbu. Obrazy, které Stella po většinu 60. let maloval, ve skutečnosti nebyly malby, rozhodně ne v tom smyslu, jaký byl malbě přisuzován v době heroického rozmachu abstraktního expresionismu. Kompozice Stellových obrazů byly dány předem, tvarem rámu a šířkou podomků. Šlo o natírání, spíše než o malování. Stella se rozhodl svým obrazům upřít jakýkoli duchovní obsah, který by přesahoval jejich smyslově vnímatelné kvality. To, co vidíte, je to, co vidíte, právě tady a teď. Přesto se ani tyto obrazy nevyhnuly dodatečné auratizaci. Jako by nebylo možné vytvořit dokonalý povrch, dokonalý v tom slova smyslu, že za sebou neskrývá nic.

2, 8) RUKOPIS

Oba zmíněné plány (nekonečný slovník pro přirozenou řadu čísel a zbytečný duševní katalog všech obrazů zaznamenaných pamětí) jsou nesmyslné, ale zračí se v nich jakási zvatlavá velikost. Dávají nám nahlédnout do Funesova závrtného světa nebo nám umožňují učinit si o něm přibližnou představu. Nelze zapomínat, že obecné, platónské ideje byly Funesovi skoro nedostupné. Pro něho bylo nejen těžké pochopit, že rodový znak pes zahrnuje odlišné jedince různé velikosti a různého tvaru, ale bylo mu také na obtíž, že pes, kterého spatřil (ze strany) ve tři hodiny čtrnáct minut, má stejné jméno jako pes, kterého spatřil (zepředu) ve čtvrt na čtyři.

- Jorge Luis Borges, *Funes, muž se zázračnou pamětí*

9) +

Když ještě lidé měli dost energie na to, aby zvedli oči od obrazovek a obrátili je k obloze, když v noci ještě nesvítilo příliš mnoho světla a noční nebe tak nebylo jen podivným tupým chuchvalcem, mohli se pouštět do té nejromantičtější významotvorné aktivity. Všechny ty body, svítící na noční obloze jako díry propíchané špendlíkem do černé těžké látky, začali mezi sebou spojovat a těmto spojením dávat jména a od těchto jmen odvozovat příběhy. Pochopili, že to, co na první pohled vypadá jako chaos, má ve skutečnosti řád. Viděli, jak jsou oproti obloze malí a nicotní, a uvědomili si, že to nemůže znamenat nic jiného, než že tento řád stvořil někdo jiný a oni jej pouze nahlédli. Takto stojíme před každou strukturou. Hledáme v ní řád, a i když nám uniká, nepochybujeme o jeho existenci.

4, 5) COKOLI

Strukturalismus popisuje jazyk jako systém, v němž sémantická hodnota znaku spočívá daleko více ve vztahu k dalším jednotkám jazyka, než k nějakému vnějšímu, nejazykovému referentu. Zatímco tento vztah je až na úplné výjimky arbitrární a podléhá společenské dohodě (do jazyka „vrůstáme“ jako příslušníci určitého společenství), vztahy mezi jednotkami jazyka jsou tím, co jej drží jako koherentní významovou strukturu pohromadě. Na nejzákladnější úrovni je struktura jazyka tvořena binárními opozicemi. A tak identický znak může mít různé významy v závislosti nejen na syntaktické valenci, ale dokonce také na osobě mluvčího. Řeknu-li „já“ já, znamená to nutně něco jiného, než když totéž řekneš ty.

7) 2°

Struktura. Řád. Vše na svém místě. Každý na svém místě. Dokonalé štěstí. A přesto... Někde mezi námi chodí Černý Petr. Ve struktuře zeje díra. Tak zneklidňující, tak lidská, když ponechává prostor pro nedokonalost, pro nejistotu a úzkost, ale také pro štěstí, pro lásku.

3) ZRCADLO

V typografii, alespoň podle toho, jak jí laicky rozumím, znamená „zrcadlo“ základní rozvržení strany. Je to jen schéma. Nemá žádný obsah, právě tato bezobsažnost ale zajišťuje jeho funkci. Do stejného kadlubu lze nalít nový obsah a vytisknout. Zrcadla knih jsou vyplněna slovy, tisíci, miliony slov. Na rozdíl od slov jsou ale zrcadla prázdné znaky. Jsou tautologická, stejně jako správné konceptuální obrazy. Odpoví vždy jen na to, na co se jich zeptáme. Otázky jsou odpovědi.

1) 50.066044N 14.400372.E

Čísla jsou řád. Rozložená na dvou zemských osách vyznačují panství osvícenského rozumu, jehož moc stoupá s každým dalším desetinným místem. Všimli jste si, že na satelitních mapách se nikdy nestmívá? V Google světě už není co skrývat – je nám dostupný vždy, koupe se v měkkém slunečním světle. Na Zemi už není jediný bod, který by neměl svůj obraz. Co když ale na obraze nejde nic vidět? Možná přece jen zůstala na mapě ne-místa, kam slunce nesvítilo ani přes den. Otevírají se jako zkratky v logice čistého rozumu. Vedou nás tam, kam jeho světlo nedopadá: do králičí nory. Kam vede cesta, která začíná tam, kde nic není?